

FRA RUDO JURIĆ

(1925.-1945.)

Fra Rudo Jurić jedan je od šestorice svršenih novaka koje su partizani ubili 1945. godine. Po svršetku godine novicijata fra Rudo je kao učenik 7. razreda nastavio svoje školovanje u gimnaziji na Širokom Brijegu. Zbog ratnih djelovanja s nekim se profesorima i još jednim klerikom-gimnazijalcem povukao u župnu kuću u Mostarski Gradac, gdje su ih partizani uhitili, povelili sa sobom i strijeljali nedaleko od župne kuće.

Djetinjstvo i školovanje

Fra Rudo se rodio 23. ožujka 1925. u selu Radešine, župa Jablanica. Roditelji su mu Marko Jurić i Iva rođ. Šilić. Kršten je u župnoj crkvi u Jablanici dva dana kasnije, 25. ožujka 1925. Na krštenju je dobio ime Karlo. Krstio ga je župnik fra Rafo Prusina (kojega će partizani također ubiti 1945. godine), a krsni kum bio mu je Mato Ilić.¹ Inače su Jurići u Radešinama nastali od Krtalića i starinom su iz sela Slipčiči u Brotnju, uostalom kao i Šilići, od kojih je fra Rudina majka Iva, nastali od Džebe, također starinom iz Slipčiča.²

Karlo Jurić pučku je četverorazrednu školu završio u Ostrošcu, u blizini Jablanice, na obali rijeke Neretve. Po svršetku pučke škole prijavio se u tada već slavnu širokobriješku gimnaziju. U Arhivu Provincije sačuvan je dopis njegova oca Marka pisan 26. lipnja 1937., u kojem moli da njegov sin Karlo bude primljen u internat, što znači kao sjemeništarc. Navodi da je “svršio četiri razreda osnovne škole” i “položio prijamni ispit za gimnaziju na Širokom Brijegu”, te nastavlja: “Jedini mogući

-
- 1 Župni ured Jablanica: Matica krštenih, sv. I, str. 21, br. 10; Arhiv Provincije: Imenik franjevac, str. 68, br. 608.
  - 2 Nikola MANDIĆ, *Podrijetlo hrvatskih starosjedilačkih rodova u Konjicu i okolici*, Mostar - Konjic, 2000., str. 192-193, 426-428.

način da sina dalje školam jest, da bude primljen kao nutarnji đak u gimnazijski konvikt na Širokom Brijegu.³ Nakon što je dobio potvrđan odgovor, Marko se na tiskanom formularu obvezao da će plaćati pristojbu za uzdržavanje svoga sina Karla za vrijeme njegova školovanja u franjevačkoj gimnaziji.⁴ Tri dana kasnije jablanički župnik fra Jako Križić (također kasnije ubijen od partizana!) ispunio je tiskani "Informacioni list", u kojem navodi da je Karlo Jurić završio osnovnu školu vrlo dobrim uspjehom, da njegova obitelj uživa dobar glas u mjestu gdje živi, te da kandidat ima iskrenu želju postati franjevac-svećenik.⁵ Tako je Karlo Jurić ispunio sve preduvjete i bio primljen u širokobriješku gimnaziju.

Školske godine 1937./38. u prvi razred gimnazije na Širokom Brijegu upisana su čak 72 đaka, nutarnja i vanjska, među kojima je bio i Karlo Jurić.⁶ Većina je đaka bila vanjskih, a u sjemenište su primljena 18-orica, među kojima i Karlo Jurić.⁷ U prvom razredu razrednik mu je bio dr. fra Živko Martić, a Karlo je prošao odličnim uspjehom. Drugi razred također je prošao odličnim uspjehom, kao jedan od šestorice odlikaša, od ukupno 42 učenika u II.a razredu. Razrednik mu je bio isti. U trećem razredu Karlo je opet prošao odličnim uspjehom. Razrednik mu je bio fra Vilim Primorac. U razredu je bilo čak 59 učenika, a Karlo je opet jedan od šestorice odlikaša. Četvrti razred Karlo je pohađao 1940./41. školske godine, te prošao vrlo dobrim uspjehom; samo dvojica su bili odlikaši. U razredu je bilo 55 učenika, a razrednik je bio fra Radoslav Glavaš. U travnju 1941. započeo je rat na našim prostorima, ali je gimnazija nastavila s redovitim programom i u novoj državi - Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Tako je Karlo Jurić školske god. 1941./42. upisao i završio peti razred gimnazije. Opet je prošao vrlo dobrim uspjehom. Razrednik mu je bio fra Mirko Čosić, a u 5. razredu bila su 34 učenika. Samo je jedan prošao odličnim uspjehom. I šesti je razred Karlo prošao vrlo dobrim uspjehom. Bila je to ratna 1942./43. godina. U razredu su bila samo 23 učenika, jer neki očito zbog ratnih neprilika nisu mogli nastaviti školovanje. Razrednik im je bio dr. fra Leonardo Rupčić.⁸

Po svršetku šestog razreda Karlo je, kako je onda bilo uobičajeno za sjemeništare, prekinuo školovanje, te stupio u franjevački novicijat. Po svršetku novicijata u ljeto 1944. nastavio je školovanje na Širokom Brijegu kao klerik, s novim imenom fra Rudo. Upisao je s kolegama sedmi razred gimnazije, ali ga nikad nije dovršio; sve njegovo planove prekinuli su partizanski metci u potiljak - njemu, kao i njegovoj petorici kolega klerika-gimnazijalaca, svršenih novaka.

3 Arhiv Provincije: SP, sv. 119, f. 360.

4 "Obveznica" potpisana 1. kolovoza 1937. (Arhiv Provincije: SP, sv. 120, f. 255).

5 Dopis poslan 4. kolovoza 1937. (Arhiv Provincije: SP, sv. 120, f. 278).

6 Ante MARIĆ, *Franjevačka klasična gimnazija na Širokom Brijegu*, sv. III, Mostar, 2011., str. 100-101.

7 *Isto*, str. 104-105.

8 *Isto*, str. 132, 184-185, 264-265, 306-307, 338.

Novicijati i prvi zavjeti

Karlo Jurić je 17. rujna 1943. s jedanaesticom kolega obukao franjevački habit, i to na Humcu, kamo se novicijati vratili nakon što je 1941. godine bio preseljen u novi samostan u Tomislavgradu. Vraćen je na Humac zbog ratne (partizanske) opasnosti u duvanjskom kraju. To je ujedno bila i posljednja ratna generacija novaka u Hercegovini. Od 12-orice obučanih šestorica su napustila franjevački red i Provinciju, a preostali su šestoricu ubili partizani, tako da nijedan od njih nije postao svećenik niti položio svećane zavjete. Karlo Jurić postao je fra Rudo, a osim njega partizani su ubili i sljedeće njegove kolege koji nisu napustili: fra Miljenka Ivankovića, fra Viktora Kosira st., fra Stjepana Majića, fra Ludovika Radoša i fra Kornelija Sušca; ovoga posljednjeg skupa s fra Rudom, u Mostarskom Gracu.⁹ Prije stupanja u novicijati provincijal je o kandidatima tražio mišljenje njihovih gvardijana ili župnika. Jablanički župnik fra Nikola Ivanković dao je 8. kolovoza 1943. povoljno mišljenje o kandidatu Karlu Juriću. Piše da se raspitao o njemu i dobio pozitivne odgovore, što i on osobno misli. Konačno je Karla pozvao i na osobni razgovor: "I kod toga razgovora i potanijeg izpitivanja dobio sam dojam da on ima bar zasada ozbiljnu volju stupiti u naš Red i vršiti redovničke dužnosti. Daljni razvitak i eventualne promjene njegova razpoloženja zavisit će o budućim prilikama i o odgoju sa strane njegovih duhovnih vodja i starješina."¹⁰

Fra Rudo je, skupa s kolegama, prve jednostavne zavjete položio u Veljacima, kamo je bio izmješten novicijati nakon savezničkog bombardiranja humačkoga samostana, 18. rujna 1944., u ruke provincijala fra Lea Petrovića.¹¹ Naime, njemačke su vojne postrojbe zauzele dobar dio samostana i samostanskog dvorišta, pa su saveznički zrakoplovi u nekoliko navrata bombardirali samostan početkom kolovoza 1944. Stoga je provincijal fra Leo Petrović 8. kolovoza javio veljačkom župniku da novaci s Humca dolaze u župnu kuću u Veljake, a da se bogoslovi, koji su dotada boravili u Veljacima, razmještaju po drugim župama.¹² Stoga je fra Rudo s kolegama prve zavjete po svršetku novicijata položio upravo u Veljacima. Neposredno prije toga gvardijan humački fra Darinko Brkić obavijestio je provincijala o votiranju za novake neposredno prije njihovih prvih zavjeta: svi su dobili sve pozitivne glasove.¹³

9 Robert JOLIĆ, *Novicijati hercegovačkih franjevaca*, Mostar, 2009., str. 160-161.

10 Arhiv Provincije: SP, sv. 140, f. 221.

11 Arhiv Provincije: Imenik franjevaca, str. 68, br. 608.

12 Arhiv Provincije: SP, sv. 143, ff. 445-448; sv. 144, f. 22.

13 Arhiv Provincije: SP, sv. 144, f. 27.

Posljednja godina na Širokom Brijegu

Po svršetku novicijata fra Rudo se s kolegama uputio na Široki Brijeg kako bi nastavili školovanje. No, to je postalo gotovo nemoguće, i stoga što su njemačke postrojbe 16. listopada 1944. zauzele gimnaziju i konvikt,¹⁴ i stoga što su saveznički zrakoplovi često nadlijetali to područje, pa su đaci neprestano morali bježati u sklonište. Upravo su taj nedostatak prostorija i neprestana opasnost od bombardiranja prisilili upravu Provincije da traži neki izlaz. Tako su već od lipnja 1944. započeli radovi na proširenju i uređenju župne kuće u Crnču, u koju bi se potom preselili đaci klerici 7. i 8. razreda gimnazije. No, i to je bilo gotovo neizvedivo jer je nedostajalo i materijala i još više prijevoznih sredstava. "Rat se rasplamsavao na sve strane. Krvave se bitke vode i oko Širokog Brijega. Uskoro su se samostan, sjemenište, gimnazija i konvikt našli u središtu bojišnice."¹⁵ Stoga su neki bogoslovi i klerici-gimnazijalci boravili u svojim matičnim samostanima ili župama, među njima i fra Rudo Jurić. Provincijal fra Leo Petrović, u nakani da se što prije počne s predavanjima, stoga je u dopisu od 13. siječnja 1945. naredio da se vrate na Široki Brijeg:

...da se naši djaci-klerici iz Konjica fra Bogomir Barišić i fra Rudo Jurić, iz Gorice fra Hrvoje Prlić i fra Dinko Vlašić odmah vrate na Široki Brijeg, da s drugima svojim kolegama nastave učenje propisanog gradiva za VII. i VIII. razred klasičnih gimnazija. Dalje naređujem i pod opterećenje u savjesti svima predpostavljenim: pp.oo. gvardianima, ravnateljima naših naukovnih zavoda, profesorima i svima članovima naših samostana u Mostaru i Širokom Brijegu, da primjerom i rječju učine sve, kako bi se razklimana disciplina naše učeće mladeži svela na pravu kolotečinu. Upravama naših naukovnih zavoda, ravnateljima i profesorima dozivljemo u pamet i naređujemo, da strogo paze na doslovno, točno i savjestno vršenje propisa i pravila za bogoslove i djake. Nijesu samo prefekti pozvani, da paze na red i disciplinu svojih gojenaca nego svi nastavnici, pa i svi članovi naše redovničke zajednice. To je dužnost svih nas. Neka se počne sa nastavom odmah 15. ov. mj., u ponedjeljak, samo ako ikako bude moguće, bez obzira da li su se svi izkúpili ili nijesu. Koji su naokupu, neka oni rade. Ne sumnjam, da ste svi duboko uvjereni, da je potrebno ove mjere poduzeti, da se spasi, što se spasiti dade. Molimo se, draga braćo, u ovim danima tjeskobe dobroti Božjoj, da nam pomogne i udijeli milosrdje. Svoj poštovanoj braći želim od Boga obilje blagoslova i moćnu zaštitu presvete Bogorodice i svih svetih. S pouzdanjem u milosrdje Božje gledajmo u sretniju budućnost majke Provincije, svakoga pojedinca i cjelokupnog našega naroda.¹⁶

14 "Iz Provincije: Široki Brijeg," *Hercegovina franciscana*, Mostar, 1944., sv. VI, str. 49.

15 A. MARIĆ, *Franjevačka klasična gimnazija na Širokom Brijegu*, sv. III, str. 365-372; navod sa str. 372.

16 Arhiv Provincije: SP, sv. 149, f. 10.

Možemo samo pretpostaviti da se fra Rudo odmah iz Konjica uputio na Š. Brijeg. No, tu nije ostao dugo, svega nekoliko dana. Naime, neki su profesori i drugi svećenici, kao i klerici, sa Širokog Brijega uskoro pošli u neke susjedne župe, kako bi pronašli barem malo mira i sigurnosti. Tako je fra Rudo, vjerojatno krajem siječnja 1945., s kolegom fra Kornelijem Sušcom, te profesorima dr. fra Krešimrom Pandžićem, fra Rolandom Zlopašom i bivšim profesorom fra Augustinom L. Zupcem, prešao sa Š. Brijega u brdsku župu Mostarski Gradac. Tu su boravili s fra Zvonkom Grubišićem, koji je u toj župnoj kući boravio već otprije i zamjenjivao župnika fra Zlatka Sivrića, koji je bio slomio nogu pa je napustio M. Gradac.¹⁷ Tu su sva šestorica u veljači 1945. dočekala i partizane i svršetak svojih životnih putovanja.

Svjedoci o fra Rudi Juriću

Fra Rudo Jurić samo je godinu i pol nosio na sebi franjevački habit, od oblačenja u rujnu 1943. do smrti u veljači 1945. godine. Stoga o njemu i nema previše svjedočanstava i sjećanja - tà, nije bio navršio ni 20 godina kad je ubijen! Ipak su se i njegovi preživjeli kolege na okruglim stolovima, koje je 1993. godine organizirao širokobriješki gvardijan fra Jozo Zovko, prisjetili toga još dječaka, gotovo 40 godina po njegovoj preranoj smrti. Ovdje donosim neka od tih sjećanja.

Grgo Kolobarić - Grga: Ja se sjećam imena, to jest, kako je bilo njegovo fratarsko ime. Sjećam ga se vrlo dobro: plav, visok, zgodan, jako miran. (...). Znam da je bio izuzetno miran, dobričina. (...).

Fra Alojzije Sesar: Sjećam se da je bio ozbiljan i dobar đak. (...).

Fra Dobroslav Begić: Odavao mi je otmjenost. U sjemeništu je bio naš brico. Bio je elegantan i dostojanstven. Meni se sviđao i ja sam ga volio (...). Bio je marljiv i dobar đak. Ja sam mu vadio lubanju na Mostarskom Gracu. Prepoznao sam mu zube.

Fra Vinko Dragičević: Jedanput sam ga htio pitati - pjeva li štogod, ali nisam uspio. Bio je vrlo pristupačan. Ja mislim da su oni svi bili slični jedan drugome, kao jaje jajetu. Tako je i samo moglo biti, jer su se ti ljudi birali. Ta vrsta ljudi fratrima se sviđala i probrali ih sebi za sjemeništa. Čini mi se da je on bio malo melankoličan.¹⁸

Fra Častimir Majić navodi da se fra Rudo isticao "dobrotom, marljivošću i primjerenim vladanjem. (...). Fra Rudo je u dvadesetoj godini života otputovao prema

17 Više o tome vidi u životopisu fra Zvonke Grubišića, str. 273-275.

18 *Svjedočanstva o ubijenoj gimnaziji*, prir. J. Zovko i I. Šarac, Mostar, 2024., str. 203-206.

zvjezdanom nebu u susret Svevišnjemu kojemu je vjerno služio, a njegovi roditelji bili su ponosni na njegovu žrtvu prinesenu na oltar vjere i domovine.¹⁹

Franjo Jurić, brat ubijenog fra Rude, napisao je svjedočenje o svom ubijenom bratu. Karlo je bio četvrto dijete roditelja Marka i Ive, koji su ukupno imalo sedmero djece. Karlo je živio ponizno, kako navodi njegov brat Franjo. U pismu piše da je jedan od fra Rudinih kolega govorio njemu da ne oblači habit, nego da bježi u civilnom odijelu (prilikom povlačenja sa Širokog Brijega), ali ga fra Rudo nije poslušao već je obukao habit i rekao: "Rađe ginem za svoju svetu vjeru u habitu, nego u civilnom odijelu." Franjo Jurić nastavlja u pismu o bratu fra Rudi: "Razgovarao je s nama, pa nas je tom prilikom poučavao kako se za sve u životu treba zahvaljivati dragom Bogu, i to kako na dobrom, tako i na neželjenom zlom daru." Piše zatim kako je fra Rudo često razgovarao s ocem Markom. Otac mu je pričao da se na planini Prenj dogodilo dosta nezgode, medvjed je napao i pojeo junca, vuk napao i ubio desetak ovaca i koza. Na to ga fra Rudo upita: "Tata, jesi li na tom svemu što vam se dogodilo zahvalio dragom Bogu?" Otac mu je odgovorio kroz smijeh, jesam sine, ali ne znam jesam li za sve, ali žao mi je moga Zekana (konja). A na to mu reče Karlo (fra Rudo): "Dragi moj tata, ti svi događaji su bili kušnja i dar Božji, tako da si iz dubine srca svoga trebao za sve to iskreno se zahvaliti dragom Bogu." Kad bi imali obiteljsku molitvu, Karlo bi se uvijek molio Bogu uzdignute glave i zatvorenih očiju. Kad ga je majka Iva pitala, zašto moli zatvorenih očiju, fra Karlo je odgovorio: "Zato, mama, jer na taj način bolje mogu razmišljati o sv. molitvi te kako bi bila uslišanija kod dragoga Boga." Bio je izvrstan učenik u gimnaziji, jer "moja žena Dragica i ja prije više od 30 godina posjetili smo fra Voju [Mikulića] na Širokom Brijegu koji je predavao Karlu (fra Rudi) u gimnaziji, a pokazao nam je njegove ocjene. Iz svih školskih predmeta je imao izvrstan (5) u nižim razredima gimnazije, a u višim ocjene desetke (10)."²⁰ Uistinu, kako je naprijed pokazano, fra Rudo je u prvim razredima bio odličan učenik, ali je potom prolazio vrlo dobrim uspjehom.

Ubojstvo fra Rude Jurića i subraće

Fra Rudo Jurić, đak-klerik, ubijen je s petoricom subraće franjevac 6. veljače 1945. u blizini župne kuće u Mostarskom Gracu. Partizani su ih povelj sa sobom iz župne kuće i uskoro potom ubili. Riječ je o sljedećim franjevcima: fra Zvonko Grubišić, zamjenik župnika u M. Gracu; dr. fra Krešimir Pandžić, profesor u gimnaziji na Š.

19 Častimir MAJIC, *U nebo zagledani. Critice o 66 hercegovačkih franjevaca, komunističkih žrtava koje poznavah*, Široki Brijeg - Zagreb, 2011., str. 76-77.

20 Arhiv Vicepostulature: Pismo Franje Jurića pod naslovom "Sjećanje na moga brata fra Rudu Karla Jurića", Sarajevo, 31. ožujka 2009.

Brijegu i bivši provincijal; fra Augustin Leopold Zubac, upravitelj hidrocentrale na Š. Brijegu i bivši profesor u gimnaziji na Š. Brijegu; fra Roland Zlopaša, profesor u gimnaziji na Š. Brijegu, te fra Rudin kolega fra Kornelije Sušac. Njihovi su posmrtni ostatci ekshumirani 1969. godine i dvije godine kasnije, 1971., pokopani u grobnicu ubijenih fratara u širokobriješkoj crkvi.²¹

Opširnije o njihovu ubojstvu, ekshumaciji i pokopu vidi u ovoj knjizi u životopisu dr. fra Krešimira Pandžića.²² Ovdje samo ponavljam naprijed rečeno, to jest da je fra Dobroslav Begić, koji je nazočio ekshumaciji šestorice ubijene u M. Gracu, prepoznao fra Rudinu lubanju po njegovim zubima.²³

Ovdje navodim još samo toliko da je provincijal fra Rufin Šilić prilikom ukopa 18-orice ubijenih fratara u širokobriješkoj crkvi 1. srpnja 1971., zapisao i sljedeće: “Fr. Rudo Jurić iz Radešina (1925.-1945.), klerik gimnazijalac (blizi rođak o. Provincijala).”²⁴ Naime, fra Rudina majka bila je iz Šilića kuće: Iva rođ. Šilić. Ona je bila kći Andrije Šilića, fra Rufinova strica, pa je tako fra Rudo uistinu bio njegov “blizi rođak”.²⁵ Uz to navodim da je fra Rudina sestra Marica, udata Filipović, imala kćerku časnu sestru Slavicu Filipović (1968.-2019.), članicu Školskih sestara franjevačka mostarske provincije.²⁶

Fra Rudo Jurić bio je oduševljen svojim redovničkim i svećeničkim zvanjem, odličan i vrlo dobar učenik, te bi njegov svećenički ili možda odgojno-obrazovni rad u Hercegovini zacijelio bio na korist Provinciji, Crkvi i hrvatskom narodu. Nažalost, sve je to prekinuo zločinački metak u glavu prije nego je išta od toga mogao pokazati i darovati onima kojima je pripadao i bio poslan.

Dr. fra Robert Jolić

21 Usp. Robert JOLIĆ, *Leksikon hercegovačkih franjevacu*, Mostar, 2023., str. 182; Anto BAKOVIĆ, *Hrvatski martirologij XX. stoljeća*. 1. *Svećenici-mučenici Crkve u Hrvata*, Zagreb, 2007., str. 853.

22 Vidi ovdje, str. 722-725.

23 *Svjedočanstva o ubijenoj gimnaziji*, str. 205.

24 Rufin ŠILIĆ, “Pokorničko hodočašće Provincije na Široki Brijeg 1. srpnja 1971.,” *Mir i dobro*, br. 5/1971., str. 204.

25 Arhiv Provincije: Ostavštine fratara i posebni spisi (R. Šilić), sv. B-76: “Rodoslovlje porodice Šilić.”

26 Arhiv Vicepostulature: Mapa fra Rude Jurića: Obitelj.

KRVLJU OPEČAĆENI ZA NEBO

Životopisi šezdeset šestorice hercegovačkih franjevaca
ubijenih u Drugom svjetskom ratu i poraću

Priredio:
dr. fra Robert Jolić

Mostar, 2025.